

Trump 2.0... กับ “บททดสอบ” ที่แตกต่าง

โดย ดร.รักษ์ วรกิจโกศาทร
กรรมการผู้จัดการ

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM BANK)

ปี 2568 เป็นอีกหนึ่งปีที่เต็มไปด้วยความท้าทายไม่ต่างจากหลายปีที่ผ่านมา แต่ปีนี้อาจพิเศษกว่าตรงที่จะเป็นครั้งแรกในรอบ 4 ปีที่โดนัลด์ ทรัมป์กลับมาเขย่าโลกอีกครั้งหลังเข้าพิธีสาบานตนเป็นประธานาธิบดีสหรัฐฯ สมัยที่ 2 (Trump 2.0) ในวันที่ 20 มกราคม 2568 ประเด็นดังกล่าวสร้างความกังวลให้ทั่วโลกอย่างมากว่าหลายนโยบายสุดโต่งของทรัมป์จะเข้ามาสร้างความปั่นป่วนในหลายมิติ จนบางฝ่ายถึงกับกล่าวว่ายุค Trump 2.0 อาจเป็นจุดสิ้นสุดหรือจุดเปลี่ยนของการจัดระเบียบโลกที่มีสหรัฐฯ เป็นหัวหอกในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (Pax Americana) ก็เป็นไปได้

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาบริบทหรือบททดสอบที่ทรัมป์กำลังจะเผชิญในยุค Trump 2.0 ก็จะแตกต่างกับยุค Trump 1.0 อยู่พอสมควร กลายเป็นความท้าทายที่ไม่ง่ายสำหรับทรัมป์เช่นกันในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ดังนี้

- **ศัตรูการค้า...ไม่ใช่แค่จีน** อย่างที่ทุกท่านทราบกันดี จีนถือเป็นศัตรูหมายเลขหนึ่งของสหรัฐฯ มาอย่างยาวนาน แต่ก็ไม่เคยมีผู้นำสหรัฐฯ คนไหนกล้าเปิดหน้าแลกกับจีนอย่างที่ทรัมป์ทำในยุค Trump 1.0 มาก่อน โดยทรัมป์ใช้ภาชี้นำเข้าเป็นอาวุธหลักเพื่อหวังลดการขาดดุลการค้ากับจีน ซึ่งเป็นคู่ค้าที่สหรัฐฯ ขาดดุลมากที่สุด ซึ่งหากดูผลลัพธ์ของมาตรการดังกล่าวในช่วงที่ผ่านมาดูจะได้ผลพอสมควร สะท้อนจากมูลค่าขาดดุลการค้าสหรัฐฯ กับจีนที่เคยสูงสุดเป็นประวัติการณ์ในยุค Trump 1.0 ที่กว่า 4.4 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง (สมัยไบเดนยังใช้มาตรการดังกล่าวต่อ) เหลือราว 3 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2566 ต่ำสุดในรอบ 13 ปี อย่างไรก็ตาม ยุค Trump 2.0 ดูจะมีบททดสอบใหม่เพิ่มเข้ามา เพราะแม้สหรัฐฯ จะขาดดุลการค้ากับจีนลดลง แต่กลับขาดดุลการค้ารวมเพิ่มขึ้นทะลุ 1 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ 4 ปีติดต่อกัน จากการที่สหรัฐฯ หันไปนำเข้าจากประเทศอื่นแทนจีน และเงินเองก็หันไปใช้ประเทศที่สามเป็นทางผ่านส่งสินค้าไปสหรัฐฯ ส่งผลให้สหรัฐฯ ขาดดุลกับหลายประเทศเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวเมื่อเทียบกับยุค Trump 1.0 อาทิ เม็กซิโก เวียดนาม แคนาดา อินเดีย ไทย เป็นต้น จุดนี้เองอาจเป็นหนึ่งในเหตุผลว่าทำไม Trump 2.0 จำเป็นต้องขึ้นภาษีกับประเทศอื่น ๆ นอกจากจีน หากจะแก้ปัญหาการขาดดุลการค้ารวมอย่างจริงจัง ซึ่งแน่นอนว่าอาจส่งผลกระทบต่อมากกว่ามาตรการในยุค Trump 1.0 ที่ทำให้การค้าโลกปี 2562 หดตัวถึงเกือบ 3%

- **เงินเพื่อและดอกเบี้ย...เสียงรบกวนความขัดแย้งเชิงนโยบายที่มากขึ้น** หนึ่งในนโยบายหาเสียงสำคัญในยุค Trump 1.0 และ Trump 2.0 คือ การทำให้เงินเฟ้อลดลงเพื่อบรรเทาค่าครองชีพของชาวอเมริกัน แต่นโยบายในทางปฏิบัติส่วนใหญ่ของทรัมป์กลับดูย้อนแย้ง โดยเฉพาะการปรับขึ้นภาษีนำเข้าที่กล่าวไปข้างต้น รวมถึงนโยบายควบคุมผู้อพยพผิดกฎหมายที่อาจทำให้อุปทานแรงงานลดลง ซึ่งมีสวนผลกดดันให้เงินเฟ้อปัจจุบันที่อยู่ราว 3% เพิ่มขึ้น ลองจินตนาการเล่น ๆ นะครับ ขนาดยุค Trump 1.0 เงินเฟ้อเฉลี่ยอยู่เพียง 1.9% Fed ยังไม่ยอมลดอัตราดอกเบี้ยตามความประสงค์ของทรัมป์ที่มองว่า อัตราดอกเบี้ย ณ เวลานั้นสูงเกินไป (เคยสูงสุดเพียง 2.5%) แล้วปัจจุบันการที่เงินเฟ้อยิ่งสูงกว่าเป้าหมายของ Fed ที่ 2% คงเป็นการยากที่จะเห็น Fed ปรับลดอัตราดอกเบี้ยเร็วและแรงให้ลงมาเท่ากับหรือต่ำกว่ายุค Trump 1.0 จากปัจจุบันที่ยังสูงถึง 4.25-4.5% ซึ่งทรัมป์คงไม่ค่อยแฮปปี้และอาจได้เห็นเขากดดัน Fed ผ่านสื่อต่าง ๆ มากขึ้น สิ่งนี้อาจนำไปสู่ความขัดแย้งเชิงนโยบายการเงินและการคลัง ที่อาจส่งผลกระทบต่อโมเมนตัมเศรษฐกิจสหรัฐฯ และความผันผวนของค่าเงินทั่วโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

- **เงินดอลลาร์สหรัฐ...เหยียบเรือสองแคมได้ยาก** ที่ผ่านมามีทรัมป์มักไม่พอใจที่หลายประเทศโดยเฉพาะกลุ่ม BRICS มีความพยายามจะลดการใช้เงินดอลลาร์สหรัฐ ถึงขั้นชู่ว่าจะเก็บภาษีนำเข้า 100% หากสร้างเงินสกุลใหม่ขึ้นมา จุดประสงค์หลักดังกล่าวของทรัมป์ในทางทฤษฎี หากประเทศต่าง ๆ ใช้เงินดอลลาร์สหรัฐเพิ่มขึ้นเท่ากับจะทำให้อุปสงค์เงินดอลลาร์สหรัฐเพิ่มขึ้น ผลักดันให้เงินดอลลาร์สหรัฐแข็งค่า แต่ในอีกมุมหนึ่งทรัมป์ก็ต้องการให้เงินดอลลาร์สหรัฐอ่อนค่าลงเช่นกันเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการค้า สังเกตได้จากการที่ทรัมป์ต้องการให้ Fed ลดดอกเบี้ยลงต่ำ ๆ และมักกล่าวโทษประเทศที่แทรกแซงค่าเงินให้อ่อนค่าโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ จนถึงขั้นมีการทำ Watchlist อย่างจริงจังเพื่อจะแก้เกมประเทศที่เขาเปรียบสหรัฐฯ ในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ หากพิจารณาเงินดอลลาร์สหรัฐในช่วง 2 ปีล่าสุดพบว่า Dollar Index ผันผวนในทิศทางแข็งค่าขึ้นเหนือ 100 มาโดยตลอด เมื่อเทียบกับสมัย Trump 1.0 ที่ดัชนีไม่เคยขึ้นมาทะลุ 100 เลย ทำให้ดูจะเป็นโจทย์ยากสำหรับทรัมป์ไม่น้อยหากต้องการให้เงินดอลลาร์สหรัฐอ่อนค่าเพื่อเพิ่มความได้เปรียบแก่ธุรกิจส่งออกของสหรัฐฯ ขณะที่ยังสามารถรักษาสถานะสกุลเงินที่ทรงอิทธิพลที่สุดในโลกเอาไว้ในเวลาเดียวกัน

- **Geopolitics...Art of Deal อาจไม่ง่าย** ในยุค Trump 1.0 ดูจะไม่ได้มีความขัดแย้งระหว่างประเทศที่รุนแรงและขยายวงกว้างมากนัก จะมีเพียงความขัดแย้งในประเทศต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิม อาทิ ซีเรีย อิรัก อัฟกานิสถาน เป็นต้น ซึ่งตอนนั้นทรัมป์วางมากกว่าต้องการลดบทบาทสหรัฐฯ ในฐานะตำรวจโลกลง เห็นได้จากการสั่งถอนทหารอเมริกันออกจากอัฟกานิสถาน หรือแม้แต่การสร้างประวัติศาสตร์เป็นผู้นำสหรัฐฯ คนแรกที่เจรจากับผู้นำเกาหลีเหนือตัวเป็น ๆ เพื่อปูทางไปสู่สันติภาพในคาบสมุทรเกาหลีได้ในช่วงสั้น ๆ อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งที่ทรัมป์กำลังจะเผชิญในยุค Trump 2.0 ดูแตกต่างออกไป เพราะหลายความขัดแย้งดูจะมีความรุนแรงและขยายวงกว้างมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นสงครามระหว่างรัสเซีย-ยูเครนที่กินเวลาเกือบ 3 ปีและมีผู้เล่นเบื้องหลังค่อนข้างมาก ตลอดจนสงครามอิสราเอล-ฮามาสที่ล่าสุดแม้จะมีข้อตกลงหยุดยิงเกิดขึ้น แต่ก็ไม่ได้การันตี 100% ว่าความขัดแย้งจะไม่ปะทุขึ้น หรือขยายวงกว้างไปยังเลบานอนและอิหร่านที่ยังเป็นไม้เบื่อไม้เมากับสหรัฐฯ มาตลอด ทำให้การใช้ทักษะการเจรจาต่อรองเพื่อเป็นก้าวใจของทรัมป์ในครั้งนี้ อาจไม่ง่าย เพราะหลายประเทศคู่ขัดแย้งต่างถือไพ่ที่สามารถต่อรองผลประโยชน์ของตนได้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน โดยเฉพาะรัสเซียที่ทรัมป์ดูจะเกรงใจเป็นพิเศษ ขณะที่ยูเครนเองก็ยังมีหลายประเทศ NATO หนุนหลังอยู่

บททดสอบข้างต้นยังไม่นับรวมความเสี่ยงด้านการคลังที่ทรัมป์ต้องเผชิญหากจะใช้นโยบาย Pro-Business แบบเต็มสูบท่ามกลางหนี้สาธารณะและการขาดดุลการคลังต่อ GDP ของสหรัฐฯ ที่สูงกว่า 120% และ 7% ตามลำดับ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการไทยคงต้องใช้กลยุทธ์ที่ยืดหยุ่นมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมความพร้อมด้านสภาพคล่อง การทำ Scenario Planning ตลอดจนการป้องกันความเสี่ยง เพื่อที่จะสามารถโต้คลื่นลมแห่งความผันผวนไปได้ตลอดทั้งปี 2568 นะครับ